

Kɛdi Singen Kɔrɛnti Kaane Ma Pɔli Alaa Falan Kɛdi Singena Kɔrɛnti Kaane Ma

Pɔli a xɛrayaan sigatiin firindeni, a yi kike fu nun solomasɛɛ raba Girɛkine konni Kɔrɛnti taani. A dɛnkɛɛya yamaan malanna naxan fɔɔ na, na muxune yi findixi siya gbɛtɛne nan na naxanye yi suxure batuni nun.

Na waxatini Kɔrɛnti taan yi sabatixi han, fata a kunki tide firinne ra. Yulayaan yi sabatixi han! Namun feene fan yi sabatixi. Dunuɗa fe kolonna xaranna nun suxure batu feene fan yi sabatixi. Fe ɗaxin nun sɔn ɗaxin fan yi gbo. Nayi, na feene yi dɛnkɛɛya yama nɛnɛn dɛxɔn ma, ne yi e mabandunma kiin birin yi. En na a toma nɛn nayi fa fala na kɔntɔfli wuyaxi ti nɛn xɛraan ma.

Pɔli keli xanbini na, a yi kɔntɔfli fe wuyaxi mɛ lan mɛn kaane dɛnkɛɛya yamaan ma. Nayi, a yi kɛdin sɛbɛ han naanin ɗɔxɔn. Firin yi ne yɛ naxanye ramaraxi Kitabun kui. Koni a dɔnxɛ firinna naxanye mi fa en yii to, ne fe falaxi Kɔrɛnti Kaane Kɛdine kui a Singena, keli a sora 5.9-13. E fe mɔn falaxi a kɛdin firinden kui a sora 2.3 e nun a sora 7.8. Kɛdi firinna naxanye Kitabun kui, ne sɛbɛxi Pɔli a xɛraya sigatiin saxanden nin, a singen sɛbɛxi Efesi taani (a mato Kɔrɛnti Kaane Kɛdi Singen sora 16.8), a firinden sɛbɛxi Efesi taani hanma Masedoniya yi.

Kɛdi singen kui naxan sɛbɛ Kɔrɛnti kaane ma, a yelin xanbini xɔntɔnna tiyɛ, a yi wali faɗi kolonna

ti Ala maxandini (1.1 han 9), Pɔli yi a fala mɛn kaane xa, a e xa mayitaxunna jan naxan e tagi (1.10 han 4.21), e fe naxin jan yamani (sora 5), e yi ba e feene raliyε siya gbɛtɛne kiti sadene yi (6.1 han 11). A mɔn a yitama dɛnkɛlɛya muxune lanma e xa e fati bɛndɛn nawali kii naxan yi (6.12 han 20). Na xanbi ra, a mɔn yi mɛn kaane maxɔdin wuyaxi yabi, lan feni itoe ma:

- Futu tiina (sora 7)

- Subena fe naxan baxi saraxan na suxurene xa, e nun muxun lan a xa a yɛtɛ suxu kii naxan yi lan suxure batu feene nun namun fonne ma (8.1 han 11.1)

- Dɛnkɛlɛya yamaan malanna nun Marigina ximenna fe (11.2 han 34)

- Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe (sora 12 han 14)

- Faxa muxune keli fena sayani (sora 15)

Kɛdin nɔjanxi xibaruna nde nan ma alo xɛrana wanle nun xɔntɔnne (sora 16). Dunuɔa kɔntɔfili feni itoe birin yi, xɛrana a yitama nɛn Yesu nɔɛ muxune kɔntɔfili feene bɛ e ma kii naxan yi, a a xanuntenyaan nan kiraan na naxan dangu feen birin na (sora 13).

¹ N tan Pɔli, Ala naxan xilixi a sagoni, a yi n findi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xɛraan na, nxu nun en ngaxakedenna Sosaten nan ito sɛbɛma ε ma. ² Nxu yi a rasiga Alaa dɛnkɛlɛya yamaan ma Kɔrɛnti taani, muxun naxanye bata rasarijan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, naxanye xilixi alogo e xa findi yama sarijanxin na, e nun muxun naxanye birin Ala maxandima yiren birin

yi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e Marigina, e nun nxu fan gbeena.

³ En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɲε xunbenla fi ε ma.

Barika Birana Ala xa

⁴ N barikan birama Ala xa ε fe ra waxatin birin amasɔtɔ a bata hinanna fi ε ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. ⁵ Amasɔtɔ ε feene birin bata sabati Yesu barakani, a yi ε mali falan nun ε fe kolonni. ⁶ Amasɔtɔ nxɔ sereyaan bata rakamali ε yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. ⁷ Nayi, Alaa kise yo mi dasaxi ε ma ε nεma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin mamε han a mini kenεnni. ⁸ A mɔn ε marama nεn ken, han waxati raɲanna alogo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin nama fe yo li ε ra a Fa Lɔxɔni. ⁹ Ala naxan ε xilixi alogo ε nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa lan ε bode ma, na tinxin.

Mayitaxunna dεnkeleya yamani

¹⁰ Ngaxakedenne, n na ε mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε birin xa lan ε bode ma, alogo ε nama yitaxun. ε findi muxu kedenna ra, ε miriyane nun ε kui feene yi findi kedenna ra. ¹¹ Amasɔtɔ ngaxakedenne, n bata a kolon Kilowe kon kaane xɔn, a lantareyana ε tagi. ¹² N waxi naxan fala feni, na ni i ra: muxuna ndee a falama ε ye, e naxa, “N tan Pɔli nan fɔxɔ ra.” Bonna naxa, “N tan Apolosi nan fɔxɔ ra.” Bonna fan naxa, “N tan Piyεri nan fɔxɔ ra.” Nde gbεte fan naxa, “N tan Alaa Muxu Sugandixin nan fɔxɔ ra.” ¹³ Alaa Muxu Sugandixini taxunxin na a ra

ba? Pōli nan gbangban wudin ma ε xa ba? Ε rafuxi igeni Pōli nan xili yi ba?

¹⁴ N barikan birama Ala xa fa fala n mi ε sese rafuxi igeni ε tubi xinla ma fō Kirisipu nun Gayi ¹⁵ alogo muxu yo nama a fala fa fala ε rafuxi n xinla nin. ¹⁶ N bata yi Esitefana nun a kon kaane fan nafu. Koni n mi fa a kolon xa n bata muxu gbεε rafu. ¹⁷ Alaa Muxu Sugandixin mi n xεxi, a n xa marafuun ti. A n xεxi nεn, a n xa sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali, anu, n mi na ligama adamadi-ine lōnni falane xōn alogo Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin* sεnben nama ba a ra na yi.

Xaxilimayaan nun xaxilitareyana

¹⁸ Yesu faxa fena wudin ma, na findixi xaxilitareyana nan na muxune xa naxanye halagima. Koni Ala en tan naxanye rakisima, a findixi Ala sεnben nan na en tan xa. ¹⁹ Ito nan sεbεxi Kitabun kui: “N fe kolonne fe kolonna kalama nεn, n yi xaxilimane xaxilimayani fu.”† ²⁰ Fe kolonna minεn yi? Sariya karamōxōn minεn yi? Waxatini ito muxu lōnnixin minεn yi? Dunuɲa muxune nun e fe kolonna mi Ala kolonxi a fe kolonni. Ala mi dunuɲa fe kolonna findixi daxuyaan na ba?

²¹ Amasōtō Alaa fe kolonna mi tinxi dunuɲa muxune xa Ala kolon e fe kolonni. A Ala kεnεnxi nεn a xa muxu dεnkεleyaxine rakisi kawan-dini ito xōn naxan luxi alo daxuyana yamaan xa. ²² Yahudiyane taxamasenne maxōdinma, Girekine fe kolonna fenma. ²³ Koni Alaa Muxu

* **1:17:** Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan findixi sεnben nan na naxan habadan nii rakisin fima muxune ma. Yesu gbangban wudin naxan ma, na bata findi kisin taxamasenna ra. † **1:19:** Esayi 29.14

Sugandixin gbangban feen wudin ma, en na nan ma fe kawandi bama. Yahudiyane mi tinma na nan mε, e nun daxuyaana na a ra siya gbεtεne xa. ²⁴ Koni Ala bata naxanye xili, xa a findi Yahudiyana na hanma Girεkina, Alaa Muxu Sugandixin findixi Ala sεnbεn nun a fe kolonna nan na, na kanne xa. ²⁵ Amasɔtɔ hali Alaa fena ndee nun daxuyaana maliga, na daxuyaana dangu muxune fe kolonna ra. Hali Alaa fena ndee nun sεnbεtareyaana maliga, na sεnbεtareyaana gbo muxune sεnbεn xa.

²⁶ Ngaxakedenne, ε miri a ma, ε yi findixi muxun sifan naxanye ra Ala ε xilixi waxatin naxan yi. Fe kolon wuyaxi mi yi ε yε adamadiine yεε ra yi. Sεnbema wuyaxi mi yi ε yε, denbaya barakaxi wuyaxi mi yi ε yε. ²⁷ Koni naxan ma fe findixi daxuyaana na dunuɲa muxune xa, Ala na nan sugandixi a xa fe kolonne rayagi. Naxan findixi sεnbεtaren na dunuɲa muxune xa, a na nan sugandixi alogo a xa sεnbεmane rayagi. ²⁸ Dunuɲa muxune yoxi naxan ma, e yi a rapaxu, e yi a bɔtε raba, e mi naxan yatεxi se ra, Ala na nan sugandixi a xa dunuɲa se yatεxine halagi. ²⁹ Nayi, adamadi yo mi nε a yεtε matɔxε Ala yεtagi. ³⁰ Koni Ala bata ε kafu a Muxu Sugandixin Yesu ma, a yi a findi en ma fe kolonna ra fata Ala ra, e nun en ma tinxinna nun sariɲanna nun xunbana. ³¹ Nanara, a sεbεxi Kitabun kui, a naxa, “Xa muxun naxan a yεtε matɔxɔma, a xa a yεtε matɔxɔ Marigina fe ra.” †

2

Yesu gbangban feen wudin ma

† **1:31:** A mato Yere mi 9.22-23 kui.

¹ Ngaxakedenne, n to fa ε fema n xa fa Alaa fe sereyaan ba ε xa, n mi fala tilinxi ti ε xa fe kolonni. ² Amasotō n na a ragidi nēn fa fala n nama fefe kolon ε tagi, fō Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe, naxan gbangban wudin ma. ³ Nanara, n yi ε fema sēnbetareyani, n yi xuruxurunma gaxuni. ⁴ N yi xaranna nun kawandin naxan tima, n mi yi katama muxune mabandundeni adamadiine fe kolonna xan xōn, fō Alaa Nii Sariḡanxin sēnbēna, ⁵ alogo ε nama dēnkēleya adamadiine fe kolonna ma, fō Ala sēnbēna.

Alaa fe kolonna

⁶ Anu, naxanye dēnkēleyaan bata kōxō, nxu ne xaranna fe kolonna nde ma. Koni dunuḡa ito fe kolonna mi a ra, hanma dunuḡa kuntigine* gbeena, naxanye halagima. ⁷ Nxu tan Alaa fe kolonna wundo feen nan yēbama, naxan yi luxunxi, koni Ala bata yi naxan nagidi en ma en ma binyena fe ra, benun dunuḡa xa da. ⁸ Dunuḡa kuntigi yo mi na fe kolonna kolonxi. Xa e yi a kolon, e mi yi Marigin binyen kanna gbangbanḡe wudin ma nun. ⁹ Koni alo a sēbēxi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,
 “Ala feen naxan yitōnxi a xanu muxune yēε ra,
 yēεn munma na to, tunla munma na mε,
 muxun xaxinla munma na yēε to.”†

¹⁰ Koni Ala bata a makēnēn en tan xa a Nii Sariḡanxin barakani. Alaa Nii Sariḡanxin feen birin bunna fenma hali Alaa fe tilinxine.

* **2:6:** Yanyina nde Pōli falan tima dunuḡa kuntigi ḡaxine nan ma e nun Setana yinnan naxanye na kuntigine ḡaxine sēnbēn binla ra.

† **2:9:** A mato Esayi 64.3 kui.

¹¹ Amasõtõ nde muxune yε naxan nõε muxun kui feen kolonje, ba a yetε nii yi feen na naxan na kanna fatini. Na kiini, Alaa Nii Sarijanxin nan fan Alaa feene birin kolon.

¹² En mi dunuḡa ito xaxinla xan sõtõxi, koni fõ Alaa Nii Sarijanxina, Ala naxan nafaxi, alogo Ala seen naxanye birin fixi en ma, en xa ne kolon.

¹³ Nxu na feene nan falama, naxanye mi findixi muxune fe kolonne xaranne ra, koni fõ Alaa Nii Sarijanxina xaranna. Nxu Alaa Niina feene yεbama na kanna nan xa, na niin naxan yi. ¹⁴ Koni Alaa Nii Sarijanxin mi muxun naxan yi, na kanna mi Alaa Niina feene suxε mumε. Daxuya feene nan ne ra a yεε ra yi, a mi nõε e famunje. Amasõtõ Alaa feene kolonma a Nii Sarijanxin nan xõn.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxan bõje yi, na kanna nõε feene birin tagi rabe nen, koni muxu yo mi nõε na kanna feene kolonje. ¹⁶ Amasõtõ, a seβexi Kitabuni, a naxa,

“Nde nõε Marigina miriyane kolonje alogo a xa a kawandi a yi a rakõta?”†

Koni en tan, Alaa Muxu Sugandixina miriyana en yi.

3

Alaa walikene fe

¹ Ngaxakedenne, n mi yi nõε falan tiyε ε xa alo muxun naxanye kõxõxi Alaa feene yi, koni alo dunuḡa muxune alo muxun naxanye dii jõreyani Alaa Muxu Sugandixina feene yi. ² N bata xaranna fi ε ma naxan luxi alo xije igena, donse xõdexen mi

† **2:16:** Esayi 40.13

yi a ra, bayo ε mi yi nɔε a rasuxε. Koni hali iki, ε mi a nɔε singen. ³ Amasɔtɔ ε mɔn luxi nɛn alo dunuɲa muxune. Bayo xɔxɔlɔnyaan nun lantareyana ε tagi. Na mi a yitaxi ba fa fala a dunuɲa muxune nan ε tan na naxanye sigan tima alo adamadiin bonne? ⁴ ε tan nde keden na a fala, a naxa, “N tan, Pɔli nan gbee n na,” boden yi a fala, a naxa, “N tan, Apolosi nan gbee n na,” adamadiyaan feene xa mi ne ra ba?

⁵ Nde Apolosi ra? Nde Pɔli ra? Alaa walikεεn nan tun nxu tan na, naxanye ε malixi ε dɛnkɛleya. Birin a wanla rakamalima nɛn Marigin naxan soxi a yii. ⁶ N sansiin si nɛn, Apolosi nan yi a ige sama, koni Ala nan a rasabati. ⁷ Na kiini, sese mi sansiin si muxun nun a ige sa muxun na fɔ Ala naxan a rasabatima. ⁸ Sansiin si muxun nun a ige sa muxun birin lan, Ala ne keden kedenna birin saranma nɛn lan e wanla yatɛn ma. ⁹ Amasɔtɔ nxu findixi walikεne nan na, naxanye nun Ala walima. ε tan findixi Alaa xεεn nan na, xanamu, Alaa banxina. ¹⁰ Ala bata a ragidi n ma a hinanni, n yi wali a xa alo banxi tiin naxan fatan, n yi banxin bɛtɛn sa. Iki, muxu gbɛtɛ bata banxin ti na fari. Koni fɔ birin xa a liga a yeren ma na banxin ti feni. ¹¹ Amasɔtɔ banxi tiin mi nɔε banxi bɛtɛn saxin maxɛtɛ, bayo a bata yelin bɛtɛn sɛ. Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan a bɛtɛn saxin na. ¹² Koni, xa muxu yo banxin ti na bɛtɛn saxin fari, a xɛma banxin ti, hanma gbeti daxina, hanma bɔxɔ bun nafunle, hanma wudina, hanma sɛxɛna, ¹³ birin wali xɔnna makɛnɛnma nɛn Yesu Fa Lɔxɔni. Amasɔtɔ tɛɛn nan fama, na yi muxun birin wali funfun mayita, xa a fan, xa a mi fan. ¹⁴ Xa muxun wanla nde kɛ tɛɛn mi naxan

halage, na kannna na saranna sõtõma nen. ¹⁵ Koni xa muxun wali xõnna gan, a bata bõnõ na yi. A yeteen kisima nen, koni a luma nen alo muxun na dangu teen xun ma.

¹⁶ E mi a kolon ba, fa fala a e findixi Ala Batu Banxin nan na, Alaa Nii Sarijanxin dõxõdena?

¹⁷ Nanara, xa muxu yo Ala Batu Banxin kala, Ala na kannna halagima nen. Amasõtõ Ala Batu Banxin sarijan, e tan yeteen nan Ala Batu Banxin na.

¹⁸ Nanara, muxu yo nama a yete mayenden. Xa muxuna nde e tagi naxan a mirima fa fala a fe kolonna nan a tan na dunuõa muxune yee ra yi, a yi lan nen, na kannna xa a yete yate xaxilitaren na, alogo a xa findi fe kolonna yatin na. ¹⁹ Amasõtõ dunuõa fe kolonna findixi daxuyaana nan na Ala yee ra yi, alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Ala xaxilimane suxuma e yetena kõtene nan xõn.”*

²⁰ A mõn naxa yire gbete yi, “Marigin fe kolonne miriyane kolon fe fuune nan na.”†

²¹ Nanara, muxu yo nama a kanba adamadiine yi sõnõn! Amasõtõ e tan nan gbee itoe birin na:

²² Põli yo, Apolosi yo, Piyeri yo, dunuõa ito yo, siimayana hanma faxana, waxatini ito hanma naxan fama, e gbeen nan e birin na, ²³ koni Alaa Muxu Sugandixin nan fan gbee e tan na, Ala nan fan gbee Yesu ra.

4

Yesu a xerane

¹ Na kui, muxune xa nxu yate Alaa Muxu Sugandixina walikene nan na, Alaa wundo feene

* **3:19:** A mato Yuba 5.13 kui. † **3:20:** Yaburin 94.11

taxuxi naxanye ra. ² Nba, tinxinna nan maxōdinxi walikεεn ma. ³ Na mi fefe ra n tan xa, xa ε tan n yalagi hanma adamadiine kiti sadena nde. N tan yetεεn mi nεε n yetε yalage, ⁴ bayo n xaxinla mi n yalagixi. Koni na mi a ligε a n tinxin, bayo Marigin nan n makitima. ⁵ Nanara, ε nama kitin sa benun a waxati saxin xa a li, benun Marigin xa fa, naxan dimin fe luxunxine raminima kεnεnni, a yi bōjε yi feene makεnεn. Nayi, birin a binyen sōte Ala yii.

⁶ Ngaxakedenne, n na feene birin falaxi n yetε nun Apolosi ma ε tan nan ma fe ra alogo nxō misaala xa sandani ito bunna yita ε ra fa fala “ε nama dangu fe sebexine ra.” ε yi waso ayi, ε muxune rafisa e bode xa. ⁷ Nanse i tan danguxi bodene ra? Nanse i yii, naxan mi soxi i yii? Xa a soxi i yii nεn, nanfera i fa i yetε matōxōma alo i tan yetεεn nan a sōtōxi?

⁸ ε bata wasa sinma! ε bata findi nafulu kanne ra sinma! ε bata findi mangane ra, hali nxu tan mi naxan sōtōxi. A yi rafanjε n ma ε xa findi mangane ra yati alogo nxu fan xa findi a ra ε xōn. ⁹ Amasōto n yengi yi a ma fa fala Ala bata nxu tan xεrane lu xanbin na alo muxu suxin naxanye yalagixi e xa faxa yamaan yεε ramaxa seen na, nxu to bata findi mato seen na dunujna muxune birin yetagi e nun malekane. ¹⁰ Daxun nan nxu tan na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Koni xaxilimaan nan ε tan na Alaa Muxu Sugandixini. Sēnbε mi nxu tan na, koni ε tan, sēnbena ε tan na. ε tan binyaxi, koni nxu tan yarabixi. ¹¹ Kamεna nxu suxuma han iki yeteni e nun min xōnla nun marabenna. Nxu jaxankataxi, sigatiin nan fa nxu ra. ¹² Nxu taganma wale nxu yiine ra. E na nxu danga, nxu duba e xa. E na nxu

bεsεnxɔnya, nxu limaniya. ¹³E na nxu mafala, nxu tan yi e ralimaniya. Nxu bata findi dunuɲa ɲama bɔxɔn daxin na alo se xɔsixinε han iki.

¹⁴N mi ito seβexi ε ma alogo n xa ε rayagi, koni alogo n xa ε rakolon alo n xanunten diine.

¹⁵Amasɔtɔ hali karamɔxɔ wuli fu yi tixi ε yεε ra nun naxanye ε xaranma Alaa Muxu Sugandixina fe ma, fafe keden peen nan ε xa. Amasɔtɔ n bata findi ε fafe ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, n Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma. ¹⁶Nanara, n na ε mafanma, ε xa n naliga. ¹⁷N Timɔte rasigama ε ma na nan ma. N nafan diin nan a tan na e nun tɔgɔndiya muxuna Marigina fe yi. A n ma kirane rabirama ε ma nεn Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, n dεnkεleya yamane birin xaranma naxanye ma yiren birin yi.

¹⁸ε tan ndee ε yetε yigboma, a n mi fa fama ε fεma sɔnɔn. ¹⁹Koni xa Marigin tin, n fama nεn ε fεma iki sa. Nayi, n fama nεn na muxu wasoxine sεnbεn kolondeni, hali e falan gbansanna mi a ra. ²⁰Amasɔtɔ falan xa mi Alaa Mangayaan na, fɔ sεnbεna. ²¹Nanse rafan ε ma? N xa fa bosaan na ε yεε ra? Hanma xanuntenyaan nun limaniyana?

5

Yalunyana fe

¹Nba, e a falama fa fala a muxuna ndee yanga suxuni ε tagi. Na yanga suxu kiin ɲaxu kati, hali dεnkεleyatarene mi na ɲɔxɔnna ligama. Muxuna nde bata a nga xuri tongo. ²Hali na, ε mɔn ε wasoma! A yi lan nun, ε xa sunu na ma, muxun naxan na fe sifan ligaxi, ε yi na ba ε tagi. ³Hali n gbindin mi ε fεma koni n xaxili ε xɔn. Muxun

naxan bata na fe sifan liga, n bata yelin na kanna yalage alo n nɛma yi ε fɛma. ⁴ Ε na ε malan Marigi Yesu xinli, n fan xaxili ε xɔn ma, Marigi Yesu sɛnbɛn fan ε xɔn ma, ⁵ na waxatini, ε na kanna kedi ε tagi, a lu Setana yii, alogo a fati bɛndɛn nafan feene xa kala, a niin yi kisi Marigin Fa Lɔxɔni.

⁶ Ε yɛtɛ matɔxɔn mi fan mumɛ! Ε mi a kolon ba, fa fala a “Buru rate sena* ndedi nan buru fujin birin natema?” ⁷ Nayi, ε yɛtɛ rasarijan! Ε hakɛn ba ε tagi naxan luxi ε yɛ alo buru rate se fonna buru xunni. Ε lu alo buru nɛnɛn naxan mi basanxi se gbɛtɛ ra. Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin bata faxa en xa alo Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn† saraxa yɛxɛɛna.‡ ⁸ Nayi, en xa na sanla raba a kiini. En nama a liga buru rate se fonna ra naxan luxi alo marajaxun nun fe jaxina. Koni en xa a liga alo buru rate seen mi basanxi burun naxan na, sarijanna nun jɔndini.§

⁹ N na a sɛbɛ nɛn ε ma n ma kɛdin kui, a ε nama ε nun yanga suxune malan. ¹⁰ Koni n mi a falaxi dunuɲa ito muxune xan ma fe ra, naxanye yanga suxuni, hanma milantenne hanma kansun tiine hanma suxure batune. Xa a yi na kii nin nun, fɔ ε mini dunuɲa yi feu! ¹¹ Iki, n na a

* **5:6:** buru rate sena: Lɛbɛnna na a ra naxan burun nagboma ayi.

† **5:7:** Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla: Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. ‡ **5:7:**

A mato Xɔrɔyaan 13.7 nun 12.21 kui. § **5:8:** A mato Xɔrɔyaan 12.15-20 nun Sariyane 16.3 kui.

seβema ε ma fa fala, muxun naxanye bata e yeε findi denkeleya muxune ra, koni e lu yanga suxuni, hanma milantenyana, hanma suxure batuna, hanma nafiγiyana, hanma dɔɔ minna hanma kansun tina. Hali ε nun ne nama ε yii malan donse dondeni. ¹² Anu, n tan ma wali mi a ra, n yi denkeleyatarene makiti. Koni ε tan xa mi lan ε yi denkeleya yamaan muxune makiti ba? ¹³ Ala nan denkeleyatarene kitine bolonma. A seβexi Kitabuni, a naxa, “E xa muxu ηaxin kedi ε tagi.”*

6

Kitina ngaxakedenmane tagi

¹ Xa yeγγen muxu firinna tagi denkeleya yamani, nanfera ε tinma na kitin xa sa tinxintarene tagi, benun a xa sa yama sariηanxin tagi? ² E mi a kolon ba, fa fala yama sariηanxin dunuηaa kitin sama nen? Nba, xa ε dunuηa kitine sama nen, nanfera ε mi nɔε fe xuridine kitin se? ³ E mi a kolon ba fa fala a en tan nan malekane makitima? En fa taganηe dunuηa ito feene ma nayi ba? ⁴ Nba, xa yeγγene ε tagi dunuηa feene ma, ε muxune dɔxe kitisane ra nayi naxanye mi binyaxi denkeleya yamaan tagi ba? ⁵ N na ε yagi feen nan falama nayi. Na bunna neen ba, fa fala fe kolon yo mi ε tagi naxan nɔε denkeleya muxu firinna tagi kitin se? ⁶ Koni denkeleya muxuna nde bata a ngaxakedenna nde xili kitini denkeleyatarene konni denkeleyatarene yeε xɔri!

⁷ Xa kitine ε tagi, bɔnɔn nan na ra. Benun na xa liga, a mi yi lan ba, ε xa tin tinxintareyaan yi liga

* **5:13:** Sariyane 17.7

ε ra nayi? Nayi, ε mi yi lan ba, ε tin kansunna ma? ⁸Koni ε tan yetεεn nan tinxintareyaan ligama, ε yi ε ngaxakedenmane yii seene kansun. ⁹ε mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi κεεn sōtōma Alaa Mangayani? ε nama ε yetε mayenden. Yanga suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xεmεn naxanye kafuma e bode ma, ¹⁰hanma mujadene hanma milantenne hanma dōlō minne, hanma nafigine, hanma kansun tiine, ne sese mi κεεn sōtōma Alaa Mangayani. ¹¹ε tan ndee yi na kii nin nun, koni ε yulubine bata xafari, ε rasarijan, ε yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarijanxin barakani.

ε Ala binya ε fati bēnden

¹²ε a falama nεn, ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni tōnō mi feen birin na. ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni n tan mi tinjε luyε sese a konyiya bun. ¹³ε mōn a falama, ε naxa, “Kuiin nan gbee donseen na, donseen nan fan gbee kuiin na.” Koni Ala e firinna birin halagima nεn. Muxun fati bēnden mi rafalaxi yanga suxun xan xili yi bayo Marigin nan gbee fati bēnden na, e nun Marigin fan fati bēnden nan xa. ¹⁴Ala bata Marigin nakeli sayani, a en tan fan nakelima nεn a sεnbēni. ¹⁵ε mi a kolon ba fa fala a ε fati bēnden findixi Alaa Muxu Sugandixin fati bēnden yirena nde nan na? Nayi, n lan n xa Marigin fati bēnden din yalunden fatin na ba? εn-εn de! ¹⁶ε mi a kolon ba fa fala xεmεn naxan nun jaxalan yalunden kafuma, a ne bata findi fati bēnde kedenna ra? Na ma, a seβexi Kitabuni: Ne firinna bata findi fati bēnde kedenna ra.* ¹⁷Koni naxan a yetε tugunma Marigin na, na

* **6:16:** Dunuja Fōlōn 2.24

nun Marigin findima nen kedenna ra.

¹⁸ E gi yanga suxun bun. Muxun yulubi gbeten naxanye ligama ne mi a fati bendeni, koni muxun naxan yangan suxuma na yulubin ligama a yete fati benden nan xili ma. ¹⁹ E mi a kolon ba fa fala Alaa Nii Sarijanxin Batu Banxin nan e fati benden na, Niin naxan e yi, Ala naxan fixi e ma? E gbee mi e fati benden na. ²⁰ Amasoto a e xunbaxi sare xodexen nan na. Nayi, e Ala binya e fati bendeni.

7

Futu feen maxodinna

¹ E naxan falaxi e kedini kui, en fa na ma fa fala xa a lan xemen nama jaxanla tongo. ² Anu, yanga suxun to bata gbo ayi, a lan xemen birin xa jaxalan keden futu a yete xa. Xemen birin ma jaxalan xa lu a yii, jaxanla birin ma xeme yi lu a yii. ³ Xemen lan a xa naxan liga a jaxanla xa, a xa na liga a xa. Jaxanla fan na kii nin a xemen xa. ⁴ Jaxanla sago mi a yete fati bendeni fo a xemena. Na kiini, xemen fan sago mi a yete fati bendeni fo a jaxanla. ⁵ E nama tondi e bode ra fo xa e firinna bata waxatina nde sa lan na fe ma alogo e xa lu Ala maxande. Na xanbi ra, e mon yi lu e bode ra alogo Setana nama e ratantan e yete suxutareyaan xon.

⁶ N tinxi naxan ma n na nan falama na ra. A mi findixi yamarin xan na. ⁷ N yi wama nen, birin xa findi jaxalan daxotaren na alo n tan, koni birin nun a kiseen na a ra Ala xon. Nde na ito soto, nde fan yi nde gbete soto.

⁸ Nba, naxanye mi futun bun e nun kana gilene, n ni ito nan falama ne fe yi. A lan e xa lu e danna alo n tan. ⁹ Koni xa e mi nae e yete suxe, a lan nen

e xa lu futun bun, amasōtō na fisa benun e xa lu kunfa gbeenī.

¹⁰ Nba, naxanye futun bun, n yamarini ito fima ne nan ma fe ra. N tan mi a ra fō Marigina. Naxanla nama a mē a xēmēn na. ¹¹ Xa a a mē a xēmēn na, a nama dōxō xēmē gbete xōn. Xanamū, e nun a xēmēn tagin xa yitōn. Xēmēn fan nama a naxanla ramē.

¹² N ni ito nan falama muxun bonne xa. N tan nan a falama, Marigina falan mi a ra. Xa naxalan denkeleyatarena nde xēmē denkeleyaxina nde yii, xa naxanla tin a e xa lu e bode ra, a mi lan xēmēn yi a mē a ra. ¹³ Xa naxalan denkeleyaxina nde dōxi xēmē denkeleyatarena nde xōn, xa xēmēn tin a e xa lu e bode ra, a mi lan naxanla yi a mē a ra. ¹⁴ Amasōtō xēmē denkeleyataren bata rasarijan a naxanla xōn. Na kiini naxalan denkeleyataren fan bata rasarijan a xēmē denkeleyaxin xōn. Xa na mi yi a ra nun, ε diine yi findima nēn muxu sarīnantarene ra, anu jōndin naxan na e rasarijanxi. ¹⁵ Koni xa denkeleyataren waxi a mē feni a xēmēn na hanma a naxanla ra, a lu a xa siga. Denkeleya muxun mi fa xidixi nayi a na findi xēmēn na hanma naxanla. Amasōtō Ala en xilixi bōje xunbenla nin. ¹⁶ Amasōtō i tan naxanla, i a kolonma di, xa i nōe i ya xēmēn nakise? I tan xēmēna, i a kolonma di, xa i nōe i ya naxanla rakise?

Birin xa lu Ala fe ragidixini

¹⁷ Ba na ra, birin xa lu a kiini alo Marigina a ragidixi a ma kii naxan yi Ala a xili waxatin naxan yi. N yamarini ito nan soxi denkeleya yamane birin yii. ¹⁸ Alo misaali itoe: Xa xēmēna nde yi

banxulanxi Ala a xili waxatin naxan yi, a nama a banxulanyaan luxun. Koni xa nde gbete mi yi banxulanxi benun Ala xa a xili, a nama tin sɔnɔn, a xa banxulan. ¹⁹ Amasɔtɔ xa i banxulanxi, xa i mi banxulanxi, fefe mi na ra fɔ i xa Alaa yamarine nan suxu. ²⁰ Birin xa lu a kiini alo a yi kii naxan yi benun Ala xa a xili. ²¹ Ala i xili waxatin naxan yi, xa konyin nan yi i tan na, i nama xamin na ra. Koni xa i nɔe feren sɔte i xɔrɔya, na liga. ²² Amasɔtɔ Marigin bata konyin naxan xili, Marigina xɔrɔn nan na ra. Ala bata xɔrɔn naxan xili, na fan bata findi a Muxu Sugandixina konyin na. ²³ Ala ε saraxi sare xɔdɛxɛn nan na. ε nama findi adamadiine konyine ra. ²⁴ Ngaxakedenne, ε keden kedenna birin xa lu ε kiini Ala yɛtagi alo ε yi kii naxan yi benun Ala xa ε xili.

Muxun naxanye mi futun bun e nun kaɲa gilene fe

²⁵ Muxun naxanye mi futun bun, ε naxan sebeɲi ne fe ra, en fa na ma. Marigina yamarin xa mi ito ra, koni Ala to bata n findi tinxin muxun na a kininkininni, n na n ma miriyaan nan falama.

²⁶ Tɔrɔ waxatini ito yi, a lan nen muxun xa lu alo a kii naxan yi. ²⁷ Xa ɲaxanla i yii, i nama kata fa fala i xa a beɲin. Xa ɲaxalantare kanna nan i ra, i nama ɲaxanla fen. ²⁸ Koni xa i futun ti, yulubin mi na ra. Xa sungutunna dɔxɔ xɛmɛ taa ra, yulubin mi na ra. Koni naxanye futun tixi, ne tɔrɔ wuyaxi sɔtɔma nen e dunuɲa yi gidini, n waxi n xa ne masiga ε ra.

²⁹ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra. Waxatin mi fa xunkuya sɔnɔn. Fɔlɔ iki ma, ɲaxalan

kanne xa lu alo ꝓaxalan mi e yii. ³⁰ Muxun naxanye wugama, e xa liga alo e mi yi wugama. Muxun naxanye sɛwaxi, e xa liga alo e mi yi sɛwaxi. Naxanye bata saren so, ne xa liga alo e mi se ramarama. ³¹ Muxun naxanye dunuꝓa seene rawalima, e xa liga alo e mi tɔnɔ sɔtɔma e yi. Amasɔtɔ dunuꝓa ito danguma nɛn.

³² Nba, a xɔli n ma nɛn ε xa xɔrɔya xaminna birin ma. Naxalantare kanna a ꝓɔxɔ luma Marigina wanla nan tun xɔn alogo a xa Marigin nan kɛnɛn.

³³ Koni ꝓaxalan kanna a ꝓɔxɔ luma dunuꝓa feene nan xɔn alogo a xa a ꝓaxanla kɛnɛn. ³⁴ Nayi, a feene yitaxunxin na a ra. Naxanla naxan fan mi futuxi hanma sungutunna, ne ꝓɔxɔ luma Marigina wanle nan tun xɔn alogo e xa findi Ala gbeen na fati bɛndɛn nun niini. Koni ꝓaxanla xɛmɛ kanna, na a ꝓɔxɔ luma dunuꝓa feene nan xɔn, alogo a xa a xɛmɛn kɛnɛn.

³⁵ N na falama ε xa ε mali feen nan na. N mi kataxi, n xa ε raxɔlɔ. Koni n waxi a xɔn ma nɛn ε xa lu fe fajine nan fari naxanye lanxi, alogo ε xa lu biraxi Marigin nan tun fɔxɔ ra.

³⁶ Xa banxulanna bata ꝓaxanla masuxu, a yi a miri a a sungutunna tɔrɔma nɛn, xa a fa fori, a mi a dɔxɔ. Xa a waxi a dɔxɔ feni, nayi a xa a waxɔn feen liga, a mi yulubi ligaxi na yi. ³⁷ Koni xa xɛmɛna a ragidi a bɔꝓɛni, karahan mi naxan na, a a nama sungutunna dɔxɔ, a mɔn nɔɛ a yɛtɛ suxɛ, fe fajin nan na fan na. ³⁸ Na ma, naxan bata a gbeen futu, na bata fe fajin liga, koni naxan mi a gbeen futuxi, na bata fe fajin liga dangu bonna ra.

³⁹ Naxanla xa dɔxɔ a xɛmɛn xɔn han a xɛmɛn yi faxes. Koni xa a xɛmɛn faxes, a bata xɔrɔya nayi, a

nɔɛ dɔxɛ nɛn gbɛtɛ xɔn ma naxan nafan a ma. Koni a xa findi Marigin gbeen nan na. ⁴⁰ Koni n ma miriyani, sɛwana a xa, xa a lu a kiini. N laxi a ra mɔn, fa fala Alaa Niina n fan yi.

8

Suben naxan nalixi suxuren ma

¹ Ɛ naxan sɛbɛxi subena fe yi naxan bata rali suxurene ma, en fa na ma. Fe kolonna en birin yi. Fe kolonna muxun findima wasoden nan na, koni xanuntenyaan maliin nan tima. ² Muxun naxan a mirima fa fala a fe kolon, na mi fe kolon alo a lan a xa a kolon kii naxan yi. ³ Koni muxun naxan bata Ala xanu, Ala na kanna kolon.

⁴ Nanara, donseen naxan bata rali suxurene ma, en fa na nan ma fe falama. En na a kolon fa fala suxuren mi findixi sese ra dunuɲa yi. Ala keden peen na a ra. ⁵ Hali batu se wuyaxi to bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna fari, muxun naxanye ma a “alane,” hali “ala” wuyaxi nun “marigi” wuyaxi yi na nun, ⁶ koni en tan mabinni, Ala keden peen na a ra. A tan nan en fafe ra naxan seen birin daxi. En na en ma dunuɲa yi gidin ligama a tan nan xa. Marigi keden peen na a ra, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. Seen birin daxi a tan nan baraka yi. En na en ma dunuɲa yi gidin ligama a tan nan baraka yi.

⁷ Koni muxun birin mi ito kolon. Muxuna ndee bata dari suxure kii feene ra. Hali iki, e nɛma donse sifani ito donɲɛ, e yengi luma a xɔn ma nɛn a e suxuren kiseen nan donma. E xaxili kobin fan e yalagima, a e xɔsi. ⁸ Koni donseen mi en masoma

Ala ra. Xa en na a don, en mi bõnõma sese yi. Xa en mi a don, en mõn mi tõnõ yo sõtõma.

⁹ Koni hali feene liga feen xõrõyaan to ε yi, ε a liga ε yeren ma, ε nama na muxune bira yulubini naxanye munma senbe sõtõ denkεleyani. ¹⁰ Amasõtõ muxun naxan senbe mi gbo denkεleyani feni ito yi naxan xaxinla kobi, xa na i tan fekolonna li i dεge suxure banxini, na mi na fan nawεkilε a fan yi suxure kii donseen don ba? ¹¹ Nba, na muxun naxan munma senbe sõtõ denkεleyani, Alaa Muxu Sugandixin faxaxi naxan xa, na halagima nen i tan fekolonna xõn ma na yi. ¹² Nba, ε na haken liga i ngaxakedenna ra na kiini, i yi a xaxili kobin natan-tan, i mõn yulubin ligama Alaa Muxu Sugandixin na na haken nan xõn. ¹³ Nanara, xa donsena a ligε ngaxakedenna yi bira yulubini, n tan fan mi fa na suben donjε sõnõn mumε, alogo n nama a bira yulubini!

9

Feen naxanye lan xεrane ma

¹ Xõrõ mi n tan na ba? Xεra mi n tan na ba? N tan mi en Marigi Yesu toxi ba? N wali xõnna xa mi ε tan na Marigini ba? ² Hali bonne mi n kolon xεraan na, koni fõ ε tan xa a kolon nen! Bayo ε tan to bata denkεleya, na findixi n ma xεrayaan taxamasenna nan na Marigini.

³ N na n xõnbama falani itoe ra n tõnjεε muxune nan xa. ⁴ N naxa, nxu mi daxa nxu xa nxu dεge nxu yi nxu min? ⁵ Nxu mi daxa, nxu fan yi denkεleya jaxanla nde futu ba, a yi siga nxu fõxõ ra sigatini alo xεraan bonne nun Marigin xunyene nun Piyeri

a ligan kii naxan yi? ⁶ Nxu nun Baranabasi nan tun daxa ba, nxu wali donse feen na? ⁷ Sofaan mundun a yetε goronna tongε a sofa wanli? Nde wudin siyε, a mi a bogine don? Nde xuruseene rabε a mi e nōnōn min?

⁸ N ma falani ito findixi adamadiine miriyaan gbansanna nan na ba? Sariya Kitabun fan mi na fe kedenna xan falaxi ba? ⁹ Amasōtō, a sebexi Musaa Sariya Kitabun kui, a naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a dεεn xidi.”* Ala a joxo luxi jingene nan gbansan xōn ma ba? ¹⁰ A mi ito falaxi en tan xan ma fe ra ba? Di, ito sebexi en tan nan ma fe ra yati. Xεε biin nεεn xεεn bima, malo xaban nεεn maala xabama, e yigi saxi se xabaxine yitaxunna nan ma. ¹¹ Nxu tan to bata sansiin woli ε tagi naxan findixi Alaa feene ra, xa nxu fati benden mali seen sōtō ε yii, na jaxu ba? ¹² Xa a daxa ε xa bonne mali seni itoe ra, a mi daxa nxu tan xa dangu ne ra ba? Anu, nxu tan mi sariyani ito rawalixi. A makuya na ra. Nxu bata dija feen birin ma alogo sese nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin madigan.

¹³ E mi a kolon ba, fa fala a muxun naxan walima Ala Batu Banxini, na a donseen sōtōma Ala Batu Banxin nin? Naxanye saraxane bama, ne e gbeen sōtōma saraxan nin. ¹⁴ Marigina en yamarixi na kii nin fa fala naxan Yesu a fe Xibaru Fajin nalima, na xa a balon sōtō na xōn ma.†

¹⁵ Koni n tan mi sariyani ito sese rawalixi. N mōn mi ito sebexi ε ma ε xandi feen xan ma iki. A rafanjε n ma n xa faxa benun n kanba xunni ito xa

* **9:9:** Sariyane 25.4 † **9:14:** A mato Matiyu 10.10 nun Luka 10.7 kui.

ba n yii. ¹⁶ Anu, n na Yesu a fe Xibaru Faɲin nali, na mi findɛ kanba xunna ra n xa bayo Ala bata na goronna dɔxɔ n xun ma. Gbalona n tan xa, xa n mi Xibaru Faɲin nali! ¹⁷ Xa n yi wanli ito kɛma n ɲɛnige faɲin nin, n yi saranna sɔtɔma nɛn, koni bayo n karahanxi nɛn, n goronna nan tun bama n ma. ¹⁸ N saranna nanse ra na yi? Na ni ito ra: n xa Yesu a fe Xibaru Faɲin nali hali n sare mi fi alogo n nama na sariyan nawali n yi seen sɔtɔ Xibaru Faɲin xɔn.

¹⁹ Xɔrɔn nan n tan na, muxu yo a konyi mi n tan na koni n bata n yetɛ findi muxun birin ma konyin na alogo n xa muxu wuyaxi sɔtɔ n nɛ naxan na. ²⁰ N nɛma Yahudiyane tagi, n na n yetɛ lu alo Yahudiyane alogo n xa e masɔtɔ. Naxanye sariyan bun ma, n nɛma ne tagi, n yi n yetɛ lu alo n sariyan nan bun ma alogo n xa ne masɔtɔ, hali n to mi sariyan bun ma. ²¹ Naxanye mi sariyan sɔtɔxi, n yi n yetɛ lu ne ye alo e tan, naxanye mi sariyan kolon alogo n xa ne masɔtɔ hali n to mi xɔrɔyaxi Alaa sariyan ma amasɔtɔ n fa Alaa Muxu Sugandixina sariyan nan bun. ²² Muxun naxanye munma sɛnɛn sɔtɔ dɛnkɛleyani, n yi lu ne tagi alo naxan sɛnɛn xurun dɛnkɛleyani, alogo n xa e masɔtɔ. N bata n yetɛ findi muxun sifan birin na muxun birin xa alogo n xa ndee rakisi kiin birin yi.

²³ N ni ito birin ligama Alaa falan Xibaru Faɲin nan ma fe ra alogo n fan xa n gbeen sɔtɔ a yi. ²⁴ Ɛ mi a kolon ba fa fala naxanye e malanma e gideni xataɲɔxɔya giini alogo xulunden xa to, a e birin e gima nɛn koni keden nan gbansan yeerati

køntønna sətōma. Nayi, ε gi alogo ε xa køntønna sətō. ²⁵ Muxun naxan katama a boden lu feni fe sifani itoe yi fō na kanna xa a yixədəxə, a a yitən yetε suxuni. A na ligama nən alogo nō sətən taxamasenna xa so a xunna naxan mi buma. Koni en tan a ligama nən alogo mangaya taxamasenna xa so en xun na naxan luma habadan. ²⁶ Nanara, n mi n gima n xunna yi. N mi yengε soma alo muxun naxan a yiin wolima foyeni tun. ²⁷ A makuya na ra. N na n fatin suxuma a xədexen nan na alo konyina, alogo n na kawandin ba bonne xa, n tan yetεen nama fula a tənən na.

10

Suxure feen maxadina

¹ Ngaxakedenne, n waxi a xən ma ε xa a kolon fa fala en benbane bira nən Musa fəxə ra kundaan bun han e birin yi baani gidi.* ² A yi luxi alo e rafu nən e tubi xınla ma Musa xən kundaan nun baa igeni. ³ E birin yi na niin donse kedenna don, ⁴ e yi na siimaya ige kedenna min, bayo e igen min nən keli Alaa gēmēni gēmēn naxan findixi a Muxu Sugandixin na naxan yi biraxi e fəxə ra.† ⁵ Koni hali na, e wuyaxi mi Ala kēnen, e binbine yi lu burunna ra.‡

⁶ Nba, misaala nan ne birin na en tan xa alogo en nama en miri fe paxin ma alo ne a liga kii naxan yi. ⁷ En nama suxuren batu alo na ndee a liga kii naxan yi. Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, “Yamaan yi dəxə e dεgedeni e nun e mindeni, e lu

* **10:1:** A mato Xərəyaan 13.21-22 nun 14.22-29 kui. † **10:4:**

A mato Xərəyaan 16.4-35 nun Sariyane 8.3 nun Yatene 20.8-11 kui.

‡ **10:5:** A mato Yatene 14.16 nun 14.23 nun 14.29-30 kui.

kele, e sabaan so.”§ 8 En nama yangan suxu alo na ndee a liga kii naxan yi, e muxu wuli mǝxǝɲen nun saxan yi faxa soqe kedenni.* 9 En nama Alaa Muxu Sugandixin mato bunbani alo na ndee a liga kii naxan yi, saɲine yi e faxa. 10 E nama e mawuga alo na ndee a liga kii naxan yi, Ala yi Halagi Tiin nafa, a yi e faxa. 11 Feni itoe birin liga nɛn e ra, e findi misaale ra, e yi sɛbɛ en nakolon seen na, waxati raɲanna bata a li en tan naxanye ma. 12 Nayi, naxan na a miri fa fala a a tixi ki faɲi, na xa a liga a yeren ma alogo a nama bira.

13 E ratantan feen naxanye bata e sǝtǝ, ne darixi adamadiine liye nɛn. Koni bayo Ala tinxin, a mi tinɲe tantan feen xa e sǝtǝ dangu e senben yatɛn na. Na ma, tantan feen nɛma e fǝxǝ ra, Ala yi na yi mini fɛrɛn fi e ma, alogo e xa lu tinxinni.

14 Nanara, n xanuntenne, e e gi suxure batun bun. 15 N falan tima e xa alo xaxilimane, e yetɛɛn xa n ma falan mato. 16 En na barikan bira Ala xa Marigina igelengenna xǝn, en yi en min, na mi en nun Alaa Muxu Sugandixin wunla malanma ba? En burun naxan donma na waxatini, na mi en nun Marigin fati bɛndɛn malanma ba?† 17 Buru xun keden to a ra, en birin bata malan en lu alo fati bɛndɛ keden peena, hali en to wuya, bayo en birin nde sǝtǝma na buru kedenna nin.

18 E Isirayila kaane mato, naxanye saraxa subene donma, lanna mi ne nun saraxa ganden tagi ba? 19 N waxi nanse fala fe yi nayi? Suxure kiin findixi senbɛna nde ra ba hanma suxuren

§ 10:7: Xǝɲayaan 32.6 * 10:8: A mato Yatene 25.1-9 kui.

† 10:16: Marigina ximɛnna nan ito ra. A mato Luka 22.19 nun Kõrenti Singen 11.23-26 kui.

findixi se kænden nan na ba? ²⁰ Na mi a ra, koni suxure batune saraxan naxanye bama, e ne ralima Setana malekane nan ma, Alaa fe mi na ra feu! Anu, n mi waxi lanna xa lu ε nun yinnane tagi. ²¹ Ε mi nðε ε minηε Marigina igelengenna ra, ε mən yi ε min suxurene igelengenna ra. Ε mi nðε Marigina ximenna donηε e nun ηinanne don seene. ²² En waxi Marigina xəxəlonna nan nakeli fe yi ba? En senben gbo a xa ba?

²³ Ε naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa.” Koni tənɔ mi feen birin yi. Ε naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa,” koni feen birin xa mi en malima. ²⁴ Muxu yo nama herin fen a yetε xa tun, fɔ muxu gbεtεye fan xa. ²⁵ Seen naxan birin sarama ləxɔ tideni, ε na don. Ε nama maxədinna ti xa ε gelen mi a ra. ²⁶ Bayo Kitabun naxa, a Marigin nan gbee bəxən nun ayi seene birin na.† ²⁷ Xa denkeleyatarena nde ε xili donse dondeni, xa siga xənla ε ma, a na donseen naxan so ε yii, ε na don. Ε nama maxədinna ti xa ε gelen mi a ra. ²⁸ Koni xa muxuna nde a fala ε xa, a naxa, “Donseni ito bata rali suxuren ma,” nayi, ε nama na donseen don masətɔ na muxuna fe ra naxan ε rakolonxi lan xaxinla yatən ma. ²⁹ Ε tan xaxinla yatən mi a ra koni fɔ bonna xaxinla. Anu, nanfera n tan ma xərɔyaan findε yalagin na muxu gbεtε xaxinli? ³⁰ Xa n barikan bira Ala xa n ma donsena fe ra, nanfera muxuna nde n nayelefuma lan na donsena fe ma, n bata barikan bira Ala xa naxan ma fe ra?

³¹ Na kui, xa ε donseen donma hanma ε ε minma, ε nεma fefe ligε, ε a liga Alaa binyena fe ra. ³² Ε kewanle nama Yahudiyane ratantan, hanma

† **10:26:** A mato Yaburin 24.1 kui.

Girẽkine hanma Alaa denkeleya yamana, ³³ alo n tan fan katama n xa muxun birin kenen kii naxan yi. N mi fe fajin fenma n yete xan tun xa, fõ muxu wuyaxi xa alogo ne fan xa kisi.

11

Feen naxanye daxa sali waxatini

¹ E findi n naliga muxune ra, bayo n tan fan Alaa Muxu Sugandixin naligama.

² N bata e tantun, n ma fe to rabiraxi e ma feen birin yi, e nun e to n ma xaranne suxi alo n na a falaxi e xa kii naxan yi.

³ Koni, n waxi a xon ma e xa a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan xemene birin xun na. Xemene nan naxanla xun na. Ala nan a Muxu Sugandixin xun na. ⁴ Nanara, xemene naxan Ala maxandima, hanma naxan nabiya falane tima yamaan tagi, xa komotina a xun na, a bata a kuntigin nafeya.

⁵ Naxanla naxan Ala maxandima, hanma a nabiya falane tima yamaan tagi, a xunna magenla a ra, na a kuntigin nan nayagima. Na luxi nen alo a na a xunna gbanan.

⁶ Xa naxanla mi a xunna maxidi, a mon lan nen a yi a xunna gbanan. Koni naxanla xunna gbananxina, e nun a maxabaxina, na birin to mayagi nen, a lan nen nayi a yi a xunna maxidi. ⁷ Xemene tan mi lan a yi a xunna maxidi bayo a findixi Ala maligan nun a binyen nan na. Koni naxanla nan a xemena binyen na.

⁸ Amasoto Ala mi xemene xan baxi naxanli, koni naxanla nan baxi xemeni. ⁹ Xemene mi daxi naxanla fe ra, koni naxanla nan daxi xemena fe ra. ¹⁰ Nanara, naxanla xa a xunna maxidi a xemena senben taxamasenna ra e nun malekane fe ra. ¹¹ Koni Marigina dinani,

ɲaxanla mi fataxi xɛmɛn na, xɛmɛn fan mi fataxi
 ɲaxanla ra. ¹² Bayo alo ɲaxanla kelixi xɛmɛni kii
 naxan yi, ɲaxanla fan xɛmɛn barixi na kii nin.
 Koni feen birin kelixi Ala nan ma.*

¹³ Ɛ tan yɛtɛɛn xa na feen makiti: Xa ɲaxanla lan
 a yi Ala maxandi a xunna mi maxidixi. ¹⁴ Nba,
 Adamadiin kɛɲaan mi ɛ xaranɲɛ ba, fa fala xa
 xɛmɛn xunɛxɛn kuya ayi, a yagima nɛn nayi?
¹⁵ Koni binyen nan na ra ɲaxanla xa xa a xunɛxɛn
 kuya ayi. Bayo a xunɛxɛn kuyan bata findi a
 maxidi seen na. ¹⁶ Koni xa muxu yo waxi a xɔn
 ma, a xa tandin ti feni ito ma, n naxan falama
 nayi, na ni ito ra. Namunni itoe nan nxu nun
 dɛnkɛɛya yamaan birin yii nxu nɛma Ala batue
 waxatin naxan yi.

Marigina ximɛnna fe

Matiyu 26.26-29 Maraka 14.22-25 Luka 22.14-

20

¹⁷ N falan naxan tima ɛ xa iki, n mi ɛ tantunma
 na ra amasɔtɔ ɛ malanna mi fe fajin ligama fɔ a
 ɲaxina. ¹⁸ Fe singena, e bata yi a fala n xa a ɛ
 na ɛ malan dɛnkɛɛya yamaan kiin ma, mayitaxun
 feene ɛ tagi. N laxi na ra han yirena nde. ¹⁹ A fɛɛ
 mi na fɔ mayitaxunna nde xa lu ɛ tagi, alogo nax-
 anye Ala kɛnɛnxi, ne xa kolon. ²⁰ Ɛ na ɛ malan wax-
 atin naxan yi, ɛ mi Marigina ximɛnna xan donma,
²¹ bayo ɛ nɛma ɛ dɛgema, birin a mafurama nɛn
 a gbee donseen dondeni. Nanara, kamɛna ndee
 ma, koni ndee minxin na a ra. ²² Banxi mi ɛ yii
 ba, ɛ donseen donɲɛ dɛnaxan yi, ɛ yi ɛ min? Ɛ Alaa
 dɛnkɛɛya yamaan naɲaxuma ba, ɛ to yiigelitɔne

* **11:12:** A mato Dunuɲa Fɔlɔn 1.26-27 nun 2.18-23 kui.

biran lanbaranni? N nanse falama ε xa? N na ε tantunje naye ba? Naye, n mi ε tantunje mumε!

²³ Amasoto Marigina n xaranxi naxan ma, n fan bata ε xaran na ma fa fala Marigi Yesu yanfaxi, a so yiini kóeen naxan na, a burun tongo nen. ²⁴ A barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a naxa, “N fati benden ni ito ra naxan fixi ε fe ra. E ito liga naxan n ma fe rabire ε ma.” ²⁵ E yelinxina ximenna donje, a yi igelengenna fan tongo, a naxa, “Layirin nen naxan xidixi en tagi n wunla xon, na ni ito ra. E nema ito minje waxati yo yi, n ma fe xa rabira ε ma.” ²⁶ Amasoto ε nema buruni ito donje waxatin naxan yi, ε yi ε min igelengenni ito ra, ε Marigina saya feen nan nalima han a fa.

²⁷ Nanara, xa muxu yo Marigina a burun don, hanma a yi a min Marigina igelengenna ra daxatareyani, na kanna yulubin nan tongoma Marigin fati benden nun a wunla fe yi. ²⁸ Nanara, birin xa a yete korosi, a yi Marigina burun don, a yi a min Marigina igelengenna fan na na kiini. ²⁹ Amasoto naxan na burun don, a yi a min igelengenna ra, e nun Marigin fati benden mi lanxi e bode ma, a kitin nan xilima a yete ma na ra. ³⁰ Nanara, ε wuyaxi furama, senbe mi ε ra, ndee bata faxa. ³¹ Koni xa en na en yete rakorosi, en tangama nen Alaa kitin ma. ³² Koni Marigin na en kiti, a en maxuruma nen alogo en nun dunuja muxune nama yalagi en bode xon.

³³ Nanara, ngaxakedenne, ε na ε malan waxatin naxan yi ε degedeni, ε xa ε bode legeden. ³⁴ Xa kamena nde ma, a xa a dege a konni alogo ε malanna nama kitin xili ε ma. N na fa waxatin naxan yi, n fe gbete ye yebama nen.

12

Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe

¹ E naxan sebexi Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe ra, en fa na ma. Ngaxakedenne, n mi waxi ε xa lu fe kolontareyani. ² E a kolon fa fala ε yi denkεleyatareyani waxatin naxan yi, ε yi biraxi suxurene nan fɔxɔ ra e nun naxanye mi falan tima, ε lo ayi. ³ Nanara, n na a falama ε xa fa fala, naxan yo falan tima Alaa Nii Sarijanxin barakani, na mi nɔε a fale, a naxa, “Yesu dangaxi.” Muxe mɔn mi nɔε a fale, a naxa, “Marigin nan Yesu ra,” Alaa Nii Sarijanxin xanbi.

⁴ Alaa Nii Sarijanxi keden peen na a ra, koni a kiseen sifan wuya. ⁵ Marigi keden peen na a ra, koni muxune walima a xa kii wuyaxi. ⁶ Wanla sifan wuya, koni Ala kedenna nan ne birin naka-malima muxune birin yi. ⁷ Alaa Nii Sarijanxina fena ndee minima kenenni muxu keden kedenna birin xɔn alogo yamaan birin xa sabati. ⁸ Alaa Nii Sarijanxin muxuna nde kima xaxilimaya falan nan na. Na Nii Sarijanxi kedenna nan mɔn muxu gbete fan kima fe kolonna falan na. ⁹ Na Nii Sarijanxi kedenna nan mɔn muxu gbete kima denkεleyani. Na Nii Sarijanxi kedenna mɔn yi muxu gbete ki muxu rakendeya kiseni. ¹⁰ Muxu gbete yi ki kabanako fe liga senbeni, muxu gbete yi ki nabiya falane ra, gbete yi senbe jaxine nun Ala senben tagi raba, gbete yi falan ti xui sifa gbetene yi, gbete mɔn xui gbete ye madanguma. ¹¹ Koni a tan Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan na birin ligama. A tan nan muxun birin kima alo a waxi a xɔn ma kii naxan yi.

Gbindi kedenna na a ra

¹² Nba, Alaa Muxu Sugandixin luxi nen alo gbindi kedenna koni yire wuyaxi a ma. Koni hali a yirene to wuya, gbindi kedenna nan a ra. ¹³ Amasotɔ en birin nafuxi igeni Alaa Nii Sariɗanxin kedenna nan baraka yi, en so fati bendɛ kedenni, Yahudiyane nun Girekine, konyine nun xɔrɔne, Ala bata a Nii Sariɗanxin fi en birin ma.

¹⁴ Fati bendɛn mi findixi yire kedenna xan na koni yire wuyaxi. ¹⁵ Xa sanna a fala, a naxa, “N tan mi fati bendɛni, bayo n mi findixi yiin na,” na mi a bɛ fatin na. ¹⁶ Xa tunla a fala, a naxa, “N tan mi fati bendɛni, bayo n mi findixi yɛɛn na,” na mi a bɛ fatin na. ¹⁷ Xa fati bendɛn birin yi findi yɛɛn nan tun na, feen yi mɛma di nayi? Xa fati bendɛn birin yi findi tunla nan tun na, seen xirin yi mɛma di nayi? ¹⁸ Koni Ala bata fati bendɛn yirene birin yɛba alo a waxi a xɔn ma kii naxan yi. ¹⁹ Xa a birin yi findi se keden peen na, fati bendɛn yi luma minɛn? ²⁰ A kii naxan yi iki, fatin yire wuyaxi na koni fati bendɛ kedenna na a ra.

²¹ Nanara, yɛɛn mi nɔɛ a falɛ yiin ma, a naxa, “N mako mi i ma.” Xunna mi a falɛ sanne ma, a naxa, “N mako mi ɛ ma.” ²² A makuya na ra. Hali sɛnbɛ mi fati bendɛn yiren naxanye ra, e tiden na. ²³ Hali fatin yiren naxanye mayagi dangu fatin yirene birin na, en ne maxidima binyeni ki faɗi. Fatin yiren naxanye mi lan e to, en mɛnne suturama bonne xa. ²⁴ Koni fati bendɛn yiren naxanye mi mayagi, ne mako mi na ma. Ala yetɛɛn bata en fati bendɛn yirene yɛba, a binyen fi fati bendɛn yirene ma a yi dasaxi naxanye ma, ²⁵ alogo fati bendɛn

nama yitaxun, koni fatin yirene birin xa e ɲɔxɔ lu e boden xɔn ma. ²⁶ Xa fati bɛndɛn yirena nde xɔlɛni, fatin yire dɔnxɛn birin sɔxɔlɛma nɛn a xɔn. Xa yire keden binyen sɔtɔ, bonne birin sɛwama nɛn a xɔn.

²⁷ Nba, ε tan nan Alaa Muxu Sugandixin fati bɛndɛn na. A fati bɛndɛn yirena nde nan ε keden kedenna birin na. ²⁸ Ala xɛrane nan singe luxi dɛnkɛlɛya yamani, a firindena, nabine, a saxandena karamɔxɔne, e nun kabanako feene raba muxune, e nun naxanye kixi muxu rakɛndɛya kiseen nun mali ti kiseen nun yɛɛrati kiseni e nun naxanye falan tima xui gbɛtɛne yi. ²⁹ Birin mi finde xɛraan na, hanma nabine hanma karamɔxɔne hanma kabanako feene raba muxune ³⁰ hanma muxun naxan kixi muxu rakɛndɛya kiseni hanma xui gbɛtɛ falana hanma xui radanguna. ³¹ Koni, ε sɔbɛ so kise fisamantenne ma. Iki n xa kira fisamantenna yita ε ra. Na ni i ra:

13

Xanuntenyana fe

¹ Hali n falan ti adamadiine xuine nun malekane xuine yi, koni xa xanuntenyaan mi n bɔɲɛni, n fala xuiin luxi nɛn nayi alo talan xuiin nun karijan xuina. ² Hali nabiya falane n dɛ, e nun lɔnnina han n wundo feene birin kolonna sɔtɔ, hali dɛnkɛlɛyana n yi, n geyane ba e funfuni, koni xa xanuntenyaan mi n bɔɲɛni, sese mi n tan na na yi. ³ Hali n na n yii seen birin fi yiiigelitɔne ma, hali n na n fati bɛndɛn fi, a gan, koni xa xanuntenyaan mi n bɔɲɛni, na mi fefe fanɲɛ n ma.

⁴ Dijan xanuntenyani. A fe fajin nan ligama. Xəxəlɔnyaan mi xanuntenyani. A mi a yɛtɛ yigboma. Waso mi xanuntenyani. ⁵ Marayagi mi a yi. A mi a yɛtɛ a hɛrin xan tun kataxi. A bɔɲɛn mi tema fefe ma. A mi xəlɔn namarama. ⁶ A mi sɛwama tinxintareyaan na fɔ ɲɔndina. ⁷ A mafeluun tima feen birin yi. A tɔgɔndiyaxi waxatin birin. Yigina a yi feen birin yi. A tunnafan feen birin yi.

⁸ Xanuntenyaan mi ɲanɲɛ habadan. Nabiya falane danguma nɛn, xuine yi ɲan, fe kolonna yi dangu. ⁹ Amasɔtɔ en fe kolon ndedi, en nabiya falane tima ndedi, ¹⁰ koni a kamalixin na fa waxatin naxan yi, a kamalitaren ɲanma nɛn na yi.

¹¹ N to yi dii ɲɔreyani waxatin naxan yi, n yi falan tima alo dii ɲɔɛna, n yi n mirima alo dii ɲɔɛna, n yi feene famuma alo dii ɲɔɛna. Koni n to findi fonna ra, n mi fa dii ɲɔɛ fe rabama sɔnɔn. ¹² Iki, en sawura yidimixin nan toma alo matoon kiken, koni waxati famatɔni, en toon tima nɛn yɛɛ nun yɛɛ. Iki, danna n ma fe kolonna ma, na waxatini n feene kolonma nɛn alo Ala n kolon kii naxan yi.

¹³ Iki fe saxanni itoe luma nɛn, dɛnkɛleyaan nun yigin nun xanuntenyana, koni xanuntenyaan nan gbo e birin xa.

14

Alaa Nii Sariɲanxina kiseene

¹ Ɛ yixɔdɔxɔ ɛ lu xanuntenyani. Nii Sariɲanxina a kiseene xɔnla xa ɛ suxu, a gbengbenna ɛ yi nabiya falane ti. ² Amasɔtɔ muxun naxan xui gbɛtɛn falama, na mi falan tima muxune xan xa, fɔ Ala, amasɔtɔ muxu yo mi a xuiin mɛma. A wundo

feene falama Alaa Nii Sarijanxin barakan nin. ³ Koni naxan nabiya falane tima yamaan xa, na falan tima e sabati feen nan na, a yi e ralimaniya, a yi e bõnen xunbeli. ⁴ Koni muxun naxan falan tima xui gbeteni, na a yeten nan tun malima, koni naxan nabiya falane tima, na denkeleya yamaan birin nan malima.

⁵ Xa ε birin xui gbetene falama, na rafan n ma. Koni naxan napan n ma dangu na ra, ε birin xa nabiya falane ti. Amasoto muxun naxan nabiya falane tima, na dangu xui gbete falan na, fo xa muxuna nde na naxan a xuiin nadanguε alogo denkeleya yamaan birin maliye kii naxan yi.

⁶ Ngaxakedenne, xa n siga ε fema, n sa falan ti ε xa xui gbetene yi, n nanfe fanxi ε ma nayi, xa n mi Alaa fena nde makenen ε xa, hanma fe kolonna nde hanma nabiya falana hanma xaranna?

⁷ Hali maxa seene fan na kii nin, alo xulenna nun kondenna. E betin naxan bama, muxun na kolonma di xa ε mi e xuine ramini ki fani? ⁸ Xa xotaan xui fani mi mini, a rafixa, nde a yitonje yenge so xinla ma? ⁹ A na kii nin ε konni, ε na falan ti xui gbetene yi, xa a mi findi fala yigbexin na, na bunna kolonma di nayi? Fala fuun nan tun na ra. ¹⁰ Xui wuyaxi nan dunuja yi, koni ne sese mi na naxan bun mi na. ¹¹ Koni xuiin naxan falama, xa n mi na mema, naxan a falama, xonen nan n tan na na yee ra yi. Xonen nan a fan na n yee ra yi. ¹² A na kii nin ε fan xa, ε to waxi Alaa Nii Sarijanxina a kiseene xon ma, naxanye denkeleya yamaan malima, ε yixadaxo ne nan ma.

¹³ Nanara, muxun naxan falan tima xui gbeteni, a xa Ala maxandi alogo a xa no a bunna fale.

¹⁴ Amasõtõ xa n na Ala maxandima xui gbeteni, n niin nan Ala maxandima nayi, koni n xaxinla mi walima. ¹⁵ N nanfe ligama nayi? N xa Ala maxandi n niini e nun n xaxinla fan yi. N xa betin ba n niini e nun n xaxinli. ¹⁶ I na barikan bira Ala xa i niini, muxun naxan mi na bunna kolon, na a falama di fa fala “Amina?” Amasõtõ i naxan falama, a mi na kolon. ¹⁷ Hali i barikan birama Ala xa ki fajı, muxu gbete mi maliin sote nayi mumε!

¹⁸ N barikan birama Ala xa amasõtõ n tan xui gbetene falama dangu ε birin na. ¹⁹ Koni en nema denkeleya yamaan malanni hali n fala xui suulun nan tun ti, naxanye bunna kolonε, alogo n xa muxune xaran, na fisa benun n xa falan wuli wuyaxi ti xui gbeteni.

²⁰ Ngaxakedenne, ε miriyaan nama liga alo didine. E xa liga alo dii jorene fe jaxine fe yi, koni ε findi fonne ra ε xaxinli. ²¹ A sebexi Sariya Kitabun kui:

“Marigin naxa,
 ‘N falan tima yamani ito xa ne xon
 naxanye xone xuine falama
 e nun xone de xuiin xon
 koni hali na,
 e mi e tuli matima n na.’ ”*

²² Na ma, xui gbetene findixi taxamasenne ra denkeyatarene nan xa. A mi ligama denkeleya muxune fe ra. Nabiya falane fan mi findixi taxamasenne ra denkeyatarene xa fo denkeleya muxune.

²³ Nba, xa denkeleya yamaan birin e malan, e falan ti folo xui gbetene yi, xa muxuna ndee

* **14:21:** Esayi 28.11-12

fa, naxanye e tuli matima gbansan hanma e mi dɛnkɛɛyaxi, ne mi a falɛ ba, fa fala a seen nan soxi ε yi? ²⁴ Koni xa ε birin nabiya falane tima, dɛnkɛɛyatarena nde yi so ε fɛma, hanma naxan a tuli matima gbansan, na falane birin a sɔnne yitama a ra nɛn, birin yi a kiti. ²⁵ A miriya wundone minima nɛn kɛnɛnni. Nayi, a xinbi sinma nɛn, a yɛtagin yi lan bɔxɔn ma, a yi Ala batu, a yi a fala, a naxa, “Nɔndin na a ra, Ala ε tagi.”

Fe yibasanna dɛnkɛɛya yamani

²⁶ Ngaxakedenne, ε xa nanse liga ε na ε malan waxatin naxan yi? Birin xa fa e nun bɛtina nde, hanma xaranna, hanma Alaa fe makɛnɛnna, hanma xui gbɛtɛna nde, hanma xui madanguna. Na birin xa findi dɛnkɛɛya yamaan sɔbɛ so feen na. ²⁷ Xa muxuna ndee falan tima xui gbɛtɛni, muxu firin hanma saxan, ne birin xa falan ti keden keden yɛɛn ma. Koni e naxan falama fɔ muxu gbɛtɛ xa na radangu. ²⁸ Xa muxɛ mi na naxan a bunna falɛ, na kanna xa a dundu dɛnkɛɛya yamani nayi, koni a xa falan ti e nun Ala tagi. ²⁹ Nabine tan, muxu firin hanma saxan naxanye nabiya falane tima, ne xa falan ti, bonne yi e falan fɛsɛfɛsɛ. ³⁰ Koni xa muxuna nde dɔxi ε tagi malanni, Ala yi fena nde makɛnɛn a xa, a lan nɛn, fala ti singen xa a dundu singen. ³¹ Amasɔtɔ a lan nɛn, ε xa nabiya falane ti keden keden yɛɛn ma alogo ε birin yi xaranna sɔtɔ, ε yi ralimaniya. ³² Nabine kisen a e nɔɔn nan bun, ³³ bayo Ala mi findixi fe yibasanna Ala ra, koni fɔ bɔɲɛ xunbenla.

A ligan kii naxan yi dɛnkɛɛya yama sariɲanxine birin yi, ³⁴ ɲaxanle xa e dundu malanni, amasɔtɔ

e mi lan e falan ti, koni e xa e yεε magodo alo sariyana a falaxi kii naxan yi. ³⁵ Xa e waxi a xɔn ma, e xa yirena nde yεε to, e xa e xεmεne maxɔdin e konni. Naxanla na falan ti malanni, yagi feen nan na ra.†

³⁶ Alaa falan minixi ε konna nin ba? Hanma a faxi ε tan nan keden ma ba? ³⁷ Xa muxu yo a mirima fa fala nabiin nan a tan na hanma Alaa Nii Sariɲanxina kisen a yii, n feen naxanye sεbεma ε ma, a lan nεn a xa ne kolon fa fala Marigina yamarine nan ne ra. ³⁸ Xa a mi falani ito yate, a fan mi yatema.

³⁹ Nanara, ngaxakedenne, nabiya falane ti xɔnla xa ε suxu. E mɔn nama tɔnna dɔxɔ xui gbete fala feen na. ⁴⁰ Koni feen birin xa yeɓa ki faɲi a kiraan xɔn ma.

15

Yesu keli fena sayani

¹ Nba, ngaxakedenne, n xa Yesu a fe Xibaru Faɲina fe rabira ε ma, n naxan nali ε ma, ε yi a rasuxu, ε sɔbε soxi naxan yi, ² ε kisixi naxan xɔn, xa ε a suxu alo n na a ralixi ε ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, ε bata la a ra fuuni na yi.

³ A singen naxan na, n naxan sɔtɔxi, n bata na rali ε ma: Alaa Muxu Sugandixin faxaxi en yulubine nan ma fe ra, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi. ⁴ A maluxun nεn, a sayaan soge saxande

† **14:35:** Yanyina nde ɲaxanla ndee yi Kɔrenti taan denkeleya yamani naxanye yi darixi maxɔdinna tiye kawandi ba waxatini, na yi kawandi baani fu yamaan lan e xa e tuli mati waxatin naxan yi. Koni waxati gbete ɲaxanle lan e falan ti alo a falan kii naxan yi Kɔrenti Singen 11.5 kui.

lòxòni a keli sayani, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi. ⁵ A yi a yete yita Piyeri ra, na xanbi ra a xera fu nun firinne. ⁶ Na xanbi ra, denkeleya muxun keme suulun e nun nde yi a to waxati kedenni. Na wuyaxi mɔn e nii ra, koni nde bata faxa. ⁷ Na xanbi ra, Yaki yi a to, a xerane birin yi a to mɔn.

⁸ Dɔnxɛn na a yi a yete yita n tan fan na, n tan naxan luxi alo diin naxan mi bari a waxatini. ⁹ Amasɔtɔ xeraan birin gbo n tan xa. N tan mi sa lan nɛn, a fala n ma a “xerana,” amasɔtɔ n bata yi Alaa denkeleya yamaan besɛnxɔnya. ¹⁰ Koni Alaa hinanni, a yi n kepaan masara iki. A hinanna naxan nagidixi n ma na mi luxi fuuni, bayo n wali nɛn dangu xeraan bonne birin na. N tan mi a ra koni Alaa hinanna nan yi n bɔɲɛni. ¹¹ Nayi, xa a findi n tan na, xa a findi e tan na, nxu ito nan kawandi bama. E fan bata la na nan na.

En keli fena sayani

¹² Nba, nxu to kawandin bama fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, nanfera e tan ndee a falama fa fala faxa muxune mi kelima sayani? ¹³ Xa faxa muxune mi kelima, na bunna nɛɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin yetɛɛn mi yi kelixi sayani na yi nun. ¹⁴ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi kelixi sayani nun, kawandin ba xun mi yi na nxu xɔn ma nayi, e denkeleyaan fan bata lu fuyan. ¹⁵ Naxan dangu na ra, en bata wule seren ba Alaa fe ma nayi amasɔtɔ en bata a fala a a bata a Muxu Sugandixin nakeli sayani. Koni xa faxa muxune mi kelima sayani, na bunna nɛɛn fa fala, Ala mi a fan nakelixi sayani. ¹⁶ Amasɔtɔ xa faxa muxune mi kelima sayani, Alaa Muxu Sugandixin fan mi kelixi sayani na yi. ¹⁷ Nba, xa

Alaa Muxu Sugandixin mi yi keli sayani nun, ε denkelɛyaan bata findi fe fuun na, ε mɔn ε yulubine yi na yi. ¹⁸ Na bunna nɛɛn fa fala, naxan bata yi denkelɛya Alaa Muxu Sugandixin ma, e faxes, ne bata lɔ ayi na yi. ¹⁹ Xa en na en yigin saxi Alaa Muxu Sugandixini dunuɓa yi gidini ito nan tun yi, nayi en tan makininkinin dangu muxune birin na.

²⁰ Koni Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani yati! Muxu singe kelixin na a ra sayani faxes muxune ye. ²¹ Bayo sayaan to faxes muxu kedenna nan xɔn, na kiini mɔn, muxune fan kelima sayani muxu keden peen nan fan xɔn. ²² Muxun birin to faxama nɛn adamadiyani, na kiini mɔn, e birin mɔn kelima nɛn sayani Alaa Muxu Sugandixini.

²³ Koni muxun birin nun a waxati saxin na a ra, Alaa Muxu Sugandixin nan muxu singen na naxan keli sayani. Na xanbi ra, a muxune fan kelima nɛn sayani a fa waxatini. ²⁴ Na na dangu, a rananna na a li, Yesu fama mangayane nun nɔyane nun senbene birin kaladeni nɛn, a yi mangayaan naxete a Fafe Ala ma. ²⁵ Amasoto a fere mi na fo Yesu xa mangayaan liga nɛn han Ala yi a yaxune birin sa a sanna bun ma. ²⁶ Yaxun naxan halagima donxen na, na nan sayaan na. ²⁷ Amasoto Kitabun bata a fala, a naxa, “A bata seen birin lu a sanna bun.”* Koni a to a fala a seen birin bata lu a bun ma, na fixa fa fala Ala mi na ye ma naxan seen birin luxi a tan bun ma. ²⁸ Seen birin na lu a bun ma, nayi a tan yetena, Alaa Dii Xemen fan luma nɛn Ala bun ma naxan seen birin saxi a bun ma, alogo Ala xa lu seen birin xun na feen birin yi.

²⁹ Xa na kii mi a ra, muxun naxanye rafuxi

* **15:27:** Yaburin 110.1

igeni faxa muxune fe ra ne nanse fenma? Xa faxa muxune mi kelima, nanfera muxune rafuma igeni ne fe ra? ³⁰ Nxu tan fan, nanfera nxu tan gbalon dε be waxatin birin? ³¹ Ngaxakedenne, n sayaan dε lɔxɔ yo lɔxɔ. N binyen naxan sɔtɔxi ε to lu Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n bata n kɔlɔ na nin, jɔndin nan na ra. ³² Xa n dalise xajene yengexi Efesi taani adamadiine feene nan tun yi, na munanfanna mundun yi n ma nayi? Xa faxa muxune mi yi rakele sayani nun, nayi en yi sandani ito suxuma nen nun, “En na en dεge, en yi en min

bayo en faxan nen tila.”†

³³ E nama ε mayenden amasɔtɔ, “Xɔyi jaxine sɔn fajin kalama nen.” ³⁴ E mɔn xa xaxili sɔtɔ alo a daxa kii naxan yi. E fata yulubi feene ra. E tan nde mi Ala kolon, n na ito falama ε yagin nan ma.

Fati bɛndɛn keli fena sayani

³⁵ Ndee maxɔdinna tima nen, e naxa, “Faxa muxune kelima sayani di? E fama fati bɛndɛn sifan mundun yi?” ³⁶ Xaxilitarena! I na sansiin woli i ya xɛɛn ma waxatin naxan yi, a mi solε fɔ a lu faxan yiyani singen. ³⁷ I mi sii se binla xan wolima koni fɔ a sansi kɛsɛdin tun, maala hanma sansi gbɛtɛ. ³⁸ Koni Ala nan sansiin nasolima a binli gbo ayi alo a rafan a ma kii naxan yi. A tan nan sansiin siyaan birin binla kɛjaan nagidima a ma.

³⁹ Niimaseen birin fatin keden mi a ra. Muxun fatina a danna, suben fatina a danna, xɔliin fatina a danna, yɛxɛn fatina a danna. ⁴⁰ Kore xɔnna fatine na yi, dunuja fatine na yi. Kore xɔnna

† **15:32:** Esayi 22.13

fatine nõrõna a danna, dunuþa fatine nõrõna a danna. ⁴¹ Sogen gbee nõrõna a danna, kiken gbee nõrõna a danna, sarene fan gbee nõrõna e danna, saren keden kedenna birin ma nõrõna a danna.

⁴² Faxa muxune na keli, a ligama na kii nin. Fati bænden naxan maluxunma, a nõe kalε. Koni a na keli faxa muxune tagi, a mi nõe kalε. ⁴³ A maluxunma waxatin naxan yi, a mi fan, senbe mi a ra. Koni a na keli, a nõrõxi, senbena a yi kati!

⁴⁴ A maluxunma waxatin naxan yi, fati bænden nan yi a ra, a na keli, ariyanna fatin nan na ra. Xa fati bændena en yi be, ariyanna fatin fan na yi.

⁴⁵ Amasõtõ a sebexi Kitabun kui iki, a naxa, “Adama, Alaa Muxu daxi singen yi findi dajõxõn na.”

Koni Adama dõnxε ra xina, † Yesu, na yi nii rakisin fi yamaan ma. ⁴⁶ En mi ariyanna fatini ito singe sõtõma fõ fati bændena, na xanbi ra, en ariyanna fatin sõtõma nen na yi. ⁴⁷ Adama singe ra xina, Ala na daxi bõxõni ito bænden nan na. Adaman firindena, na kelixi ariyanna nin. ⁴⁸ Naxan daxi bændeni ito yi, dunuþa muxune na nan maliga yi. Muxun naxan sa kelixi ariyanna yi, ariyanna gbee muxune nun na nan maliga. ⁴⁹ En to bata maliga adama ra naxan minixi bændeni, en mõn fama maligadeni na kiini ariyanna gbee muxun na.

⁵⁰ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra fa fala naxan daxi fati bænden nun wunla ra, e mi nõe Alaa Mangayaan sõte. Seen naxan kunma, na mi luma habadan.

† **15:45:** Adama singena fe toma Dunuþa Fõlõn 2.7 kui. Adama dõnxε ra xina, na findixi Yesu nan na.

⁵¹ Ε tuli mati, n wundo feen nan falama. En birin mi faxe, koni en birin maxete ma nen. ⁵² Amasoto xota donxen na fe waxatin naxan yi, faxa muxune kelima nen, e habadan nii rakisin soto, en birin yi maxete mafuren benun ye magira. ⁵³ Amasoto en fati benden naxan kalama, a fere mi na fo a xa maxete fatin na naxan mi kale. A faxa daxin yi maxete a faxataren na. ⁵⁴ Nanara, en fatin naxan kalama, a na maxete fati kalataren na waxatin naxan yi, a faxa daxin yi maxete faxataren na. Na na liga, Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “Sayaan bata halagi no soton bun.”

⁵⁵ “Sayana, i ya non minen yi?

Sayana, i faxa ti senben minen yi?” §

⁵⁶ Sayaan faxa ti senben nan yulubin na, yulubin fan senben nan sariyan na. ⁵⁷ Koni barikan xa bira Ala xa naxan non fima en ma a Muxu Sugandixin barakani en Marigi Yesu.

⁵⁸ Nanara, n nafan ngaxakedenne, e sobe so ki fani! Ε nama yimaxa. Ε lu wale Marigin xa waxatin birin amasoto e a kolon fa fala e wanla naxan kema Marigin xa, fe fuu mi na ra mumε!

16

Yiimalanna Yerusalen denkeya muxune xa

¹ Ε naxan sebexi yiimalanna fe yi lan yama sarijanxina fe ma Yerusalen taani, en fa na ma. Ε liga alo n yamarin naxan fi Galati yamanan denkeya yamaan malanne ma. ² Xati yo xati, e keden kedenna birin xa gbetina nde ramara a danna e konne yi, lan e feren yaten ma, alogo e

§ 15:55: A mato Esayi 25.8 nun Hose 13.14 kui.

nama n faan mamε ε yii malan feen na. ³ N na fa waxatin naxan yi, ε na muxun naxanye sugandi, n ne rasigama nεn kεdina e yii, e yi ε kiseene xali Yerusalεn taani. ⁴ Koni xa a lan n tan yεtεεn xa siga, fɔ nxu birin xa siga na yi.

Pɔli a wanle fe

⁵ N na dangu Masedoniya yamanani waxatin naxan yi, n sigama nεn ε konni, bayo n danguma nεn na. ⁶ N waxati dando tima nεn ε konni, hanma xunbeli waxatin birin. Nayi, ε yi n fanda n ma sigatini. ⁷ Amasɔtɔ n mi waxi a xɔn ma, n xa ε to gbansan, n dangu. N wama nεn n xa waxatidi ti ε konni, xa Marigin tin. ⁸ Koni n luma nεn Efesi taani han Se Xaba Singen Sali lɔxɔna. ⁹ Bayo dεεn bata rabi n xa n yi n ma wanla kε, anu n yεngε faane wuya.

¹⁰ Xa Timɔte fa, ε a yisuxu alogo xamin yo nama a suxu, amasɔtɔ a walima Marigin nan xa alo n tan. ¹¹ Nayi, muxu yo nama a rapaxu. Koni ε a fanda a sigatini bɔpε xunbenli, alogo a mɔn xa xεtε n fεma, amasɔtɔ nxu nun dεnkεleya muxun bonne a mamεma be.

¹² Ε naxan sεbεxi en ngaxakedenna Apolosi a fe ra, en fa na ma. N bata a mafan han alogo a xa siga ε konni e nun dεnkεleya muxun bonne, koni a jεnige ma fe mi yi a ra a xa na liga singen. Xa a fεrεn sɔtɔ, a sigama nεn.

Yamari dɔnxεne nun xɔntɔnne

¹³ Ε lu ε yεε ra yi, ε lu dεnkεleyani. Ε wεkile, ε sεnbεn sɔtɔ. ¹⁴ Ε feen birin liga xanuntenyaan nin.

¹⁵ Ε a kolon a Esitefana nun a denbayaan nan singe tubi Yesu ma Akaya yamanani, e yi e yεtε lu

yama sarijanxina wanla ra. Ngaxakedenne, n na ε mafanma, ¹⁶ ε xuru na muxu sifane ma naxanye birin e yixədxəma wanli ito yi.

¹⁷ N bata sɛwa Esitefana fa feen na, e nun Foritunatusi nun Axayikusu. Ε to mi yi be, naxan yi dasaxi n ma e na so nɛn n yii ε funfuni. ¹⁸ E bata n nii yifan n ma alo e ε nii yifan ε ma kii naxan yi. Ε na muxu sifane wali fajɪ kolon.

¹⁹ Asi yamanan dɛnkɛɛya yamane ε xəntən. Akila nun Pisisila nun dɛnkɛɛya yamaan naxanye e malanma e banxini, ne ε xəntənma Marigin xinli ki fajɪ! ²⁰ Dɛnkɛɛya muxun naxanye birin be, ne ε xəntənma. Ε bode xəntən ngaxakedenya xəntən sunbuni.

²¹ N tan Pəli nan xəntən xuini itoe sɛbɛma n yiin na.

²² Naxan mi Marigin xanuma, dangatəən nan na ra.

N naxa, “Nxu Marigina, fa xulɛn!” ²³ En Marigi Yesu a hinanna xa lu ε xən. ²⁴ N ma xanuntenyana ε birin xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012
Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unported disponible en ligne
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**
copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78